

* קצורי * באורי * לקוטי *

האלשיך הק'

פ' פינחס

לְכֵן אָמַר הַנְּנִי נִתֵּן לּוֹ אֶת
בְּרִיתִי שְׁלוֹם:

אמרו רבותינו ז"ל כי שלום זה הוא חיים נצחיים, כד"א בריתי היתה אתו החיים והשלום.

(א) והנה ראוי לשים לב למה יקרא לחיים, שלום? ואיך הוא מתייחס אל פעולתו?

אך הוא, כי הוא יתברך פרע לו מדה כנגד מדה. אתה שמת שלום בין ישראל לאביהם שבשמים והחיית את כל ישראל. לכן הנני נותן לך מתנה, והיא את בריתי שלום, שיהיו לך חיים של שלום:

ולבא אל הענין נזכיר מאמרם ז"ל מבואר אצלנו במקום אחר. והוא במדרש על פסוק כל הנשמה תהלל יה. וז"ל: נפשו של אדם עולה ויורדת תמיד ומבקשת לצאת ממנו, אלא שרואה את הקדוש ברוך הוא שכל הארץ מלא כבודו והוזרת לאחוריה כו'. וקיצור ענין המפורש אצלנו שם, הוא, כי למה שאין דבר שלא ישתוקק לשוב אל שורשו אשר נפרד ממנו. ומה גם עתה הנפש אשר חוצבה מתחת כסא הכבוד, ותתענג בדשן בהיכלי מלכו של עולם. והיא ניתנה תוך חלאת טינוף חומר עכור. הלא תקוץ בו ולילה ויומם, לא תמיש מהתאוות תאות צאת מתוך הפכת איכותה, לשוב אל האלקים אשר נתנה, כי הן הוא משוש דרכה. וזה מאמרם ז"ל כי היא עולה ויורדת ומבקשת לצאת וכו'. והוא, כי במחשבתה עולה ומהרהרת במה שלמעלה, מקום שממנו חוצבה, יורדת במחשבתה מהרהרת בירידתה אשר היא ניתנה בבור טיט היון הלז. ועל כן מבקשת לצאת לעלות אל שורשה, וזה בכל נשימה ונשימה כמפורש שם במאמר. אלא שרואה את הקדוש ברוך הוא שמלא כל הארץ כבודו, וחוזרת. והוא שאומרת דיו

לעבד להיות כרבו. וקל וחומר, אם הוא יתברך שאין קצה לקדושתו, על הארץ הכעורה כבודו. מה גם עתה אנכי, כי מה אני בערכו יתברך. ועל כן מתנחמת וסובלת.

והוא מאמרנו פרשת בחקתי על פסוק ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי אתכם.

(ב) כי הלא כמו זר נחשב ענין מאמר הכתוב הלזה. כי הלא אחר כל היעודים הטובים והעצומים הנאמרים באמת מראש הפרשה. באומרו ונתתי גשמיכם בעתם וכו', ונתתי שלום בארץ כו', ופניתי אליכם והפריתי אתכם וכו', ונתתי משכני בתוכם, שהוא תכלית הדבקות והחבה. האם היה עולה על לב שתגעל נפשו יתברך בנו. והלא גם אחר כל הדברים הרעים הנאמרים כאשר נרבה לפשוע, בפרשה ההיא, הוא אומר, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים וכו'. ואיך אחר גודל האהבה על צדקותינו היה עולה על לב שתגעל נפשו יתברך בנו, שאומר ולא תגעל נפשי אתכם!

על כן כתבנו, שהענין הוא, שאומר הוא יתברך, הנה זאת אעשה לכם, כי ונתתי משכני בתוכם כו'. והוא לומר, הנה אין ספק, כי הנפש אשר נתתי בכם, תמיד גועלת בכם ומבקשת לצאת לידבק אל שורשה היא השכינה. כי טוב לה אז באומנה אתה, מעתה בחומר עכור. על כן אעשה זאת לכם, כי ונתתי משכני בתוכם וכו'. והוא לומר, הנה אין ספק כי הנפש אשר נתתי בכם אעשה משכן בכם. שאשרה שכינתי בנפש אשר בקרבכם, כענין ושכנתי בתוכם. ועל ידי כן, נפשי, שהיא הנפש שלי אשר בקרבכם, לא תגעל אתכם. כי לא תבקש לצאת מכם, כי הלא שרשה אשר היא מבקשת לידבק בו שם הוא, ומה לה עוד אחרי זאת: (ובזה נתיישב קושיא ב: אחר כל היעודים הטובים והעצומים הנאמרים באמת מראש הפרשה. ואיך אחר גודל האהבה על צדקותינו היה עולה על לב שתגעל נפשו יתברך בנו, שאומר ולא תגעל נפשי אתכם!)

כלל הדברים, כי גם אם אלף שנים יחיה האדם לא חיי שלום לפי האמת המה בעצם. כי לא שלום בין נפשו וגופו לגמרי, כי הלא בכל נשימה ונשימה היא מבקשת לצאת. אך הן לו היה כאדם הראשון טרם יחטא, כי היה חומרו זך ובהיר, מתייחס להיות בסיס אל נשמה קדושה מאתו יתברך. או כאשר היו ישראל על הר סיני שפסקה זוהמתו, שעוד מעט אם עצרו כח לבלתי יחטאו עד קבלת הלוחות, היה להם חירות ממלאך המות, שהיה חומרם נאות לקבל הנפש. וכן לעתיד לבא. באופן יתייחסו החיים ההם לחיי שלום, כי שלום בין הנפש ובין הגוף, מה שאין כן עתה:

ונבוא אל הענין. והוא, כי אמר אלהים, אם אמרתי הנני נותן לו את בריתי חיים, הלא יובן כחיי כל האדם, בהעדר שלום בין גופו ונפשו, שבכל עת מבקשת לצאת. ולא יהיה ההפרש כי אם שיחיה לעד, אך כחיי כל האדם. על כן אמר הנני נותן לו את בריתי שלום. והוא מקרא שכתוב, בריתי היתה אתו החיים והשלום. שהוא, כי יהיה באופן יהיה שלום בין רוחו לגיותו, כי יהיה זך חומר: (ובזה נתיישב קושיא א: למה יקרא לחיים, שלום? ואיך הוא מתייחס אל פעולתו?)

ומה מתקו בזה מאמרם ז"ל, האומרים על פסוק ותקח האשה את שני האנשים ותצפנו ולא נאמר ותצפנם!

שהוא, כי האחד היה פנחס והיה רוחני ונתכסה מעיניהם. ולולא היה זך גם גופו, לא היה יכול להתכסות. ומה גם אחר עלותו בסערה השמימה, שנגמר יותר זכוך חומר עד גדר היות המלבוש שמתלבש בו מאז, ממנו. שודאי שלום רב בין רוחו לגיותו, כי זך היה גם הוא כמדובר. ובהו ינעם שנותו יתברך את טעמו וקרא אל החיים שלום כי הוא העיקר. מה שאין חיים משוללים שלום אשר לכל האדם יקראו חיים אמתיים לפי האמת:

וַיֹּאמֶר יְקֹנֶק אֶל מֹשֶׁה עֲלֵה אֵל
הַר הָעֵבְרִים הַזֶּה וּרְאֵה אֶת הָאָרֶץ
אֲשֶׁר נָתַתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
וּרְאִיתָה אֹתָהּ וְנִאֲסַפְתָּ אֶל עַמִּיךָ
גַּם אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר נִאֲסַף אֶהְרֵן אַחִיךָ:

אמר לו ליישב דעתו, כי לא בלבד
יראה ארץ ישראל התחתונה כי אם גם
הארץ העליונה.

(א) וזהו וראה את הארץ!

כי האת ריבה את העליונה. ועל ידי
כן ונאספת וכו'. והוא בהזכיר הכתוב
אצלינו בענין אסיפה אל עמיו מה היא.
והוא כי בהגיע עת סילוק הצדיק אמרו
בספר הזוהר, כי מצוה יתברך את כל
הצדיקים בני גילו, מתייחסים אל
נפשו, ואשר מחיצתם קרובה אל
מחיצתו, ויוצאין להקביל פניו
ומאספים אותו אליהם. וזה אחשוב
שהיא אסיפה אל עמיו. וכאשר בצאתו
מהעולם יש לחיצונים אחיזה בו מאיזה
עון אשר חטא, אין מאספין אותו
אליהם הבאים להקבילו, עד ישלים
מירוק אשמתו וימי ליבונו, ואחר יאסף
אליהם. וההיקש בזה, אם הצדיקים
ההם אשר בעולם העליון מקדושים
אשר בארץ המה, ואשר מת כעת
ויוצאין להקבילו, מת בחוץ לארץ. אין
נאסף אליהם מיד, עד יעבור כל
החצוניות ויגיע יראה בגבול שכנגד
הארץ העליונה שלעומת ארץ ישראל,
אשר משם היא מחיצתן. אך אין זה רק
לבלתי מת בנשיקה. אך אשר ימות
בנשיקה, שהוא כי השכינה מתדבקת
אל נפשו וממשיכה אליה, כמריח
בשושנה ושואב ריחה. אז גם כי ימות
בחוץ לארץ אין עיכוב ליאסף אל עמיו,
כי הנשמות ההן באות עם השכינה
ועמה חוזרות:

והנה על זה מאמר רבה. שהיה משה
מסיח עם נפשו, ואומר לה: היכן את
עתידה לילך? והשיבה: אתהלך לפני ה'
בארצות החיים. כתבנו, כי חש פן
יציאת נפשו בחוץ לארץ יעכבה
מלידבק מיד בארץ העליונה עד עוברת

כל תחום חוץ לארץ, וזהו אומרו: היכן
את עתידה לילך? והשיבה: שאין פחד,
כי הלא במקום שהוא עומד גם בחוץ
לארץ מתדבקים לו ארצות החיים.
וזהו אומרו: אתהלך לפני ה' בארצות
החיים, וזהו שלא אמר לארצות:

ובמה שכתבנו יתכן כי זה עצמו
הודיע לו פה הוא יתברך. כי אחר
שמראה לו ארצות החיים תחתונה
ועליונה, לא יעכבנו היות הסילוק בחוץ
לארץ מליאסף אל עמיו. והוא, כי הנה
ידוע כי משה ואהרן מתו בנשיקה, כי
בשניהם נאמר על פי ה'. וזה בישרו
יתברך באומרו וראה את הארץ שהוא
ארץ התחתונה והעליונה. (ובזה
נתיישב קושיא א: וזהו וראה את
הארץ!)

ואמר וראיתה אותה, כלומר על ידי
שתי הראיות שוראיתה אותה. כאשר
תורה הו"ו של וראיתה וכו', שהיא
תוספת על ראייה אחת. על ידי כן
שהשכינה אתך, לא יהיה לך עיכוב,
סילוקך בחוץ לארץ, ליאסף מיד אל
עמך. (ובזה נתיישב קושיא ב: אחר
אומרו וראה את הארץ, אומרו
וראיתה אותה הוא מיותר!)

והטעם הוא, שיהיה כאשר ראית
בעיניך כאשר נאסף אהרן אחיך, שהיה
סילוקו על ידי נשיקת שכינה ועל כן
נאסף אל עמיו, כן יהיה לך. וענין זה לא
נעלם ממושה בסילוק אהרן, כאשר
הפליגו רבותינו ז"ל מאשר ראה משה
בסילוק אהרן:

או שיעור הכתוב על דרך זה,

(ב) בשום לב כי אחר אומרו וראה
את הארץ, אומרו וראיתה אותה הוא
מיותר!

(ג) ועוד כי ה"א של וראיתה היא
מיותרת, שהרי באומרו וראית את
אחורי אין שם ה"א בסוף התיבה!

אך הנה ידוע, כי כל איש ישראל
במותו רואה פני שכינה, אך לא כלם
זוכים שיראה ויאסף במחיצת
הצדיקים מיד. כי יש שאחרי ראותם

תצא נפשו ותסתלק שכינה, ולא יאסף
אל עמיו עד ימרוק ויטהר מחלאת איזה
חטא או עון.

אמר לו הוא יתברך, הנה אמרתי
וראה את הארץ, שרביתי באת ארץ
העליונה. עתה אני מוסיף כי וראיתה,
שהיא את ארץ העליונה היא שכינה
שהיא נקראת ה"א. (ובזה נתיישב
קושיא ג: ה"א של וראיתה היא
מיותרת!) וגם אותה, היא את
התחתונה יחד, ומיד ונאספת עמה אל
עמך: (ובזה נתיישב קושיא ב: אחר
אומרו וראה את הארץ, אומרו
וראיתה אותה הוא מיותר!)

ואם נאמר שבאומרו וראיתה בה"א,
שהוא כאומר וראית אותה. כענין אתה
ה' עשיתה, שהיא כאומר עשית אותה.
יהיה אומרו אותה את השכינה, ומיד
ונאספת וכו', והכל הולך אל מקום
אחד:

(ד) עוד כיוון באומרו גם אתה!

והן אמת שהיה אפשר ריבה גם את
מרים שמתה בנשיקה. אך רבותינו ז"ל
למדו מגזירה - שוה דשם שם. ולכן
יתכן שהכל הוא במושה, והוא, כי משה
זכה למה שלא זכה זולתו. והוא, כי יתר
צדיקים הנפש נאספת אל עמיה אך
הגוף נשאר בקבר. אמנם משה רבינו
ע"ה גם גופו היה קדוש וזך, כי על כן
היטפל בו הוא יתברך וקברו. ועל כן
קברו נברא בין השמשות, ככתוב
אצלינו במקומו שהיה מציאות מעין
רוחניות, מעין איכות שפע קדושה
הבא בערב שבת בין השמשות. באופן,
שלא בלבד נאמר בו שבאו נפשות
צדיקים להקביל פני נפשו, כי אם גם
להקביל פני גופו. כי קרן עור פניו,
שהיה הוראת ספיריותו. כי לא חנם
היה עם ה' מאה ועשרים יום. וזה ירבה
הגם, באומרו ונאספת אל עמך גם אתה
שהוא גם גופך, כאשר נאסף נפש אהרן
אחיך כמדובר: (ובזה נתיישב קושיא
ד: אומרו גם אתה!)

וַיִּדְבֹר מֹשֶׁה אֶל יִקְנֹק לֵאמֹר:
יִפְקֹד יִקְנֹק אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכָל בָּשָׂר
אִישׁ עַל הָעֵדָה: אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֶיהֶם
וְאֲשֶׁר יָבֵא לְפָנֶיהֶם וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם
וְאֲשֶׁר יָבִיאֵם וְלֹא תִהְיֶה עֵדֶת יִקְנֹק
כִּצְאֹן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רָעָה: וַיֹּאמֶר
יִקְנֹק אֶל מֹשֶׁה קַח לְךָ אֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן
נוּן אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ וְסִמְכַת אֶת
יְדֶיךָ עָלָיו: וְהִעֲמַדְתָּ אֹתוֹ לְפָנֶי
אֲלֶעָזָר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי כָל הָעֵדָה
וְצִוִּיתָה אֹתוֹ לְעִינֵיהֶם: וְנִתְּתָה
מִהוֹדֶךָ עָלָיו לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָל עֵדֶת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְלִפְנֵי אֲלֶעָזָר הַכֹּהֵן
יַעֲמֵד וְשָׁאֵל לוֹ בְּמִשְׁפַּט הָאוּרִים
לְפָנֶי יִקְנֹק עַל פִּיּוֹ יֵצְאוּ וְעַל פִּיּוֹ
יָבֵאוּ הוּא וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֹתוֹ וְכָל
הָעֵדָה: וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יִקְנֹק
אֹתוֹ וַיִּקַּח אֶת יְהוֹשֻׁעַ וַיַּעֲמֵדְהוּ לְפָנֶי
אֲלֶעָזָר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי כָל הָעֵדָה:
וַיִּסְמְךָ אֶת יְדָיו עָלָיו וַיִּצְוֵהוּ כַּאֲשֶׁר
דִּבֶּר יִקְנֹק בְּיַד מֹשֶׁה:

א. הנה אומרו לאמר בלתי צודק, כי אינו לומר לזולת! כי אל מי יאמר הוא יתברך מאמר משה?

ב. אומרו אלהי הרוחות לכל בשר, כי הראוי יאמר אלהי רוחות לכל בשר!

ג. א. כי הרי מאז היו אלדד ומידד מתנבאים במחנה, ידע משה כי יהושע הוא מכניס את ישראל לארץ, כי הן זאת היתה נבואתם! ולמה עשה עצמו כבלתי יודע ומייעץ לפני קונו יפקוד איש על העדה?

ג. ב. וגם מציאות אומרו יפקוד וכו', כמו זר נחשב שיראה כמייעץ למלכו של עולם חלילה!

ד. אומרו אשר יצא לפניו כו' ואשר יוציאם כו', שיראה דבר אחד נאמר ארבעה פעמים!

ה. אומרו ולא תהיה עדת ה' כו' כי הלא גם בלי איש על העדה ה' רועה ישראל. כדבר שנאמר ואתן צאני צאן מרעיתי, וכן בדוד הוא אומר ה' רועי לא אחסר!

ו. א. אומרו קח לך, כי מלת לך מיותרת!

ו. ב. וגם הקיחה בלתי צודקת באנשים!

ז. אומרו אשר רוח בו, כי כל איש רוח בו! וגם מה ענין הסמיכה?

ח. כי למעלה בשבעים זקנים נאמר ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמותי עליהם. ופה הוא אומר וסמכת כו' ונתת מהודך כו', ולא היה הוא יתברך המאציל!

ט. א. אומרו והעמדת אותו לפני כו' וצויתו אותו לעיניהם, מה הוא הצווי הזה שיצוהו?

ט. ב. וגם אומרו לעיניהם, כי איך מחנה העדה שהוא שנים עשר מיל ישלטו עיני כלם בצוותו את יהושע, שיהיה כשיעור ארבע אמות?

י. אומרו ונתת מהודך כו', כי זה היה ראוי לאומרו אחר אומרו וסמכת את ידך עליו, ולמה הכניס פסוק הקודם (והעמדת אותו לפני אלעזר הכהן ולפני כל העדה וצויתו אותו לעיניהם) בין הדבקים?

יא. אומרו למען ישמעו, מה זו שמיעה שתלויה בהוד משה?

יב. אומרו לפני אלעזר הכהן יעמוד כו', כי אין זה נוגע אל המינוי כי אם אל ההנהגה שיתנהג אחרי כן!

יג. אומרו ויעש משה כאשר צוה ה', מה חדוש הוא?

יד. כי אדרבא היפך, כי הוא יתברך אמר שתחלה יסמוך ידיו עליו ואחר כך יעמידהו לפני אלעזר וכל העדה והוא היפך הסדר!

טו. שהוא יתברך אמר וסמכת את ידך, יד אחת. והוא סמך שתיהן, כאומרו ויסמוך את ידיו כו'!

טז. אומרו ביד משה, כי מה ענין היד אצל הצווי? והראוי יאמר כאשר דבר ה' אל משה!

יז. אומרו פעם שנית כאשר דבר ה', כי הרי נאמר ויעש משה כאשר צוה ה'!

יח. כי ענין שישאל במשפט האורים לא אמר לו!

יט: אמנם לבא אל הביאור נשית לב. כי הנה פה נאמר כי לא יעשה יהושע דבר אם לא על פי האורים ותומים על ידי אלעזר. והנה, בכל עניני יהושע ומלחמותיו, לא מצינו כי אם שהיה דבר ה' אליו כאשר היה עם משה. כדבר שנאמר כאשר הייתי עם משה אהיה עםך וכו'!

ונבא אל הענין. והוא, כי הנה בראות משה מאמרו יתברך אליו: עלה אל הר העברים כו' והאסף אל עםך, לא

נתייאש מן הרחמים. ודבר דבר לפניו יתברך, אולי ישוב ירחמהו ויניחהו לבא אל הארץ. (ובזה נתיישב קושיא א: אומרו לאמר בלתי צודק, כי אינו לומר לזולת! כי אל מי יאמר הוא יתברך מאמר משה? ונראה כוונתו לתרץ אשר דיבר משה אל ה' שישוב ירחמהו ולאמר לו לבא אל הארץ)

ותלה הדבר על תועלת ישראל. ומה גם אחרי ראותו כי קל עונו לפניו יתברך כאשר כתבנו למעלה:

והיחל ואמר אלהי הרוחות כו'. והוא, כי הנה ידענו מחכמי האמת, כי נפש משה רבינו עליו השלום היתה כוללת כל כללות ששים רבוא ישראל. ותהי להם כערך בחינת שורש האילן אל בחינת הענפים, שעל ידי כן השפיע הטוב יורק ממנו עליהם להטיב להם. ואם היה זולתו, היה אפשר שיהיה גדר נפשו למטה מקצת מישראל, ואיך יושפעו על ידו אשר נפשותם למעלה הימנו. ואין יודע זה רק מי שהוא אלהי הנשמות כולן, ידע איזו נפש למעלה מכלן להקים עליהם. וזהו אומרו יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר אשר הוא על העדה. שרוחו עולה על גביהן, וזהו איש על העדה: (ובזה נתיישב קושיא ב: אומרו אלהי הרוחות לכל בשר, כי הראוי יאמר אלהי רוחות לכל בשר!)

ומה שאמרתי שתהיה נפשו גדולה על כלם, הוא למען אשר יצא לפניו למלחמה וכו'. שלא יהיה כמלך שאינו יוצא ראשון פן ימות במלחמה, רק אחרון או באמצע המחנה, למען יהיו לו למגן כל העם אשר לפניו. אך זה יהיה שיצא ראשון, ולא יירא ליפול. ולבלתי שוב ראשון כאשר בצאתו, כי אם ואשר יבא לפניו. וכן ואשר יוציאם את העם למלחמה. ולא ישאיר שם חציים, כי אם ואשר יביאם שיחזירם עמו. כי זה לו להיות נפשו כוללת, ושפע טובו מגן עליו ועל כל עמו: (ובזה נתיישב קושיא ד: אומרו אשר יצא לפניו כו' ואשר יוציאם כו', שיראה דבר אחד נאמר ארבעה פעמים!)

ופירש מה שאמרתי איש על העדה, שתהיה נפשו גדולת האיכות על העדה הוא כדי שלא תהיה עדת ה', הם המובחרים שבעדה הנקראים בייחוד עדת ה', לא יהיו כצאן אשר אין להם רועה. שהוא איש שיוכל לשלשל שפע לגדולי האיכות שנפשותם עליונות מנפשו, שהם הנקראים עדת ה'.

מה שאין כן אשר נפשו למטה מנפשות הגדולים באיכות, שימצא שאינו רועה וממשיך שפע רק לקטני האיכות הם הנקראים עדה סתם, אך לא לנקראים עדת ה'. וזה אומרו ולא תהיה עדת ה' המובחרים, כצאן אשר אין להם רועה. שאשר למטה מגדרם יהיה רועה לעדה סתם ממשיך להם שפע, אך לא לנקראים עדת ה'. כי אם יפקד איש אשר יהיה רועה את כלם. (ובזה נתיישב קושיא ה': אומרו ולא תהיה עדת ה' כו' כי הלא גם בלי איש על העדה, ה' רועה ישראל!)

והוא לפי האמת, שענין זה איננו רק במשה עצמו. והיה בלבו, אולי יהי רצון השם יתברך להחזירו כבראשונה. (ובזה נתיישב קושיא ג. א: מאז היו אלדד ומידד מתנבאים, ידע משה כי יהושע הוא מכניס, ולמה עשה עצמו כבלתי יודע ומייעץ לפני קונו יפקוד איש על העדה? ונתיישב קושיא ג. ב: וגם מציאות אומרו יפקוד וכו', כמו זר נחשב שיראה כמייעץ למלכו של עולם חלילה! והתשובה על שתייהן היא כי אינו מייעץ רק מתחנן אעברה נא, שישוב ירחמהו)

ולא נעשה כן. אך, אמר לו הוא יתברך, קח לך את יהושע בן נון וכו'. לומר, ידעתי את אשר עם לבבך, אך גם זה, לך הוא. וזהו קח לך, כי זהו לך, כי כמוהו כמוך. (ובזה נתיישב קושיא ו. א: אומרו קח לך, כי מלת לך מיותרת! ונתיישב קושיא ו. ב: וגם הקיחה בלתי צודקת באנשים! והתשובה על שתייהן היא כי בזה שתבחר את יהושע בזה אתה לוקח לך ולעצמך)

ואם לא היה לו רק נפש לא היה מספיק סמיכה, אך כבר רוח בו: (ובזה נתיישב קושיא ז: אומרו אשר רוח בו, כי כל איש, רוח בו! וגם מה ענין הסמיכה?)

או יאמר, איני אומר ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליו כאשר היה בזקנים. והטעם הוא, כי כבר הוא איש אשר רוח בו, על ידי למודך אותו. והרי בזה הוא כולל כי יש בו מרוחך. ואינו צריך שאהיה אני המאציל, כמהוה בו רוח חדשה אשר לא היתה בו, כאשר בשבעים זקנים. כי אחר שרוח בו כבר, אתה שתסמוך ידך עליו מספיק להפליג יותר בדבר, להיות בעצם מרוח אליו הכוללת כמדובר: (ובזה נתיישב קושיא ז: אומרו אשר רוח בו, כי כל איש, רוח בו! וגם מה ענין הסמיכה? ונתיישב קושיא ח: למעלה בשבעים זקנים נאמר ואצלתי

מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם ופה הוא אומר וסמכת כו' ונתת מהודך כו', ולא היה הוא יתברך המאציל!)

ואל תאמר אולי לא יחשיבוה הגדולים המתייחסים לעדת ה'. על כן והעמדת אותו לפני אלעזר הכהן, שהוא ראש כל ישראל, ולפני כל העדה קטנים עם הגדולים. וצויתה אותו לנגיד שיהיה למו לעיניהם. כענין עיני העדה שהוא להיות עיניהם. וזהו וצויתה אותו ל-עיניהם, שהוא לאלעזר וכל השאר. וזה אומרו ל-עיניהם. (ובזה נתיישב קושיא ט: אומרו והעמדת אותו לפני כו' וצויתה אותו לעיניהם, מה הוא הצווי הזה שיצוהו?) שאם כמשמעו, איך עדת ישראל המחזקת שנים עשר מיל יהיה צווי לעיניהם של כלם:

ובמה תחול בו אימת מלכות שישמעו לו ויחשיבוהו. הלא שמלכד מה שבסמיכה תורק בו מכללות נשמתך להשפיע בהם, גם תכוין להריק בו אימת מלכות. וזה אומרו ונתת מהודך עליו, הוא מהוד הדר מלכות אשר בך, באופן ישמעו לו הכל גם הגדולים. וזהו ונתת מהודך עליו למען ישמעו וכו': (ובזה נתיישב קושיא יא: אומרו למען ישמעו, מה זו שמיעה שתלויה בהוד משה?)

אך לא יגדל כחו כל כך כמוך שלא יהא צריך לאלעזר, כי הנה לפני אלעזר הכהן יעמוד וכו': (ובזה נתיישב קושיא יב: אומרו לפני אלעזר הכהן יעמוד כו', כי אין זה נוגע אל המינוי כי אם אל ההנהגה שיתנהג אחרי כן!)

אז ויעש משה כאשר צוה ה' אותו, שלקחו וסמוך ידו עליו, כדבר שנאמר קח לך וכו' וסמכת וכו':

ועל אשר צוהו יתברך והעמדת אותו וכו', אמר ויעמידהו לפני וכו' ויסמוך וכו'. ואחשוב כי משה אמר, הנה צוני יתברך שאסמוך ידי אחת, ובה שתיים אשפיע בו. אחד, קדושה. שיוכל להשפיע ולרעות גם את הנקראים עם ה'. שנית, לתת בו הדר מלכות. ולא צוני שאסמוך את שתי ידי רק אחת, כי אם שאכוין גם לתת מהודי עליו. ובא לקנא עם שהוא תלמיד, אמר לו שלפני אלעזר הכהן יעמוד ושאל לו וכו', מה שאין כן אני שאיני צריך שאלת כהן. על כן אעשה את שלי, שמה שהיה לי לעשות שתיים ביד אחת אעשה בשתיים בשתי כוונות. אחת, למען תחול בחינת הקדושה

בימין. ובחינת הדר מלכות ביד שמאל. כי חכמה בדרום שהוא הימין. ולתת מהוד מלכות עליו הוא בשמאל, כי מלוכה בצפון כנודע. כוונה שנית, להפליג השפע: (ובזה נתיישב קושיא טו: הוא יתברך אמר וסמכת את ידך, יד אחת. והוא סמך שתייהן, כאומרו ויסמוך את ידיו כו'! ונתיישב קושיא יג: אומרו ויעש משה כאשר צוה ה', מה חדוש הוא? והתשובה היא שיעש משה בהידור שסמך שתי ידיו והשפיע כאשר צוה ה' להשפיע קדושה וגם לתת בו הדר מלכות, והוא מה שלא ביקש ממנו יותר מביד אחת)

על כן ויסמוך את ידיו, הן שתי הידים, עליו. ועל ידי כן כאשר ויצוהו לנגיד על כלם, הופלג עד גדר שהיה כאשר דבר ה' ביד משה. (ובזה נתיישב קושיא יח: כי ענין שישאל במשפט האורים לא אמר לו! ונתיישב קושיא יט: פה נאמר כי לא יעשה יהושע דבר אם לא על פי האורים ותומים. והנה, לא מצינו כי-אם שהיה דבר ה' אליו!)

שהוא, כאשר היה דבר ה' ביד משה, מדבר הוא יתברך לצורך ישראל. כאשר היו ביד משה, כן עתה בהיותם ביד יהושע. כי כאשר היה עם משה, היה עמו. כי על פי ה' שהיה מדבר עם יהושע, היה יוצא ובא הוא וכל ישראל כאשר בהיותם ביד משה. שלא הוצרך למשפט אורים ותומים כי נביא הוא, ואין צורך אורים ותומים רק למי שאינו נביא. כי גם דוד לא השיג רק רוח הקדש. ואילו היה סומך ידו אחת עדיין היה צריך לאלעזר. (ובזה נתיישב קושיא טז: אומרו ביד משה, כי מה ענין היד אצל הצווי? והראוי יאמר כאשר דבר ה' אל משה! ונתיישב קושיא יז: אומרו פעם שנית כאשר דבר ה', כי הרי נאמר ויעש משה כאשר צוה ה'!)

על כן טרם יסמוך ידיו העמידו לפניו, להורות כי קודם סמיכת שתי ידיו צריך עמידה לפניו אך לא אחרי כן: (ובזה נתיישב קושיא יז: אומרו ונתת מהודך כו', כי זה היה ראוי לאומרו אחר אומרו וסמכת את ידך עליו, ולמה הכניס פסוק הקודם (והעמדת אתו לפני אלעזר הכהן ולפני כל העדה וצויתה אתו לעיניהם) בין הדבקים? ונתיישב קושיא יח: הוא יתברך אמר שתחלה יסמוך ידיו עליו ואחר כך יעמידהו לפני אלעזר וכל העדה והוא היפך הסדר!)